

ARCHITECTUUR IN BERGEN (N.H.) BERGEN AAN ZEE

AAA
ARCHITECTUUR
INFORMATIECENTRUM
ALKMAAR

Route 03
€ 2,50

► **START:** Op het Van der Wijckplein.

01 Van der Wijckplein 16 t/m 24

Architect: Gert Boon; 1956-1958

Na de totale sloop van de boulevard in de Tweede Wereldoorlog bouwde Gert Boon hier een drieliuk: dit gebouw Neptunus, vakantiewoningen op nummer 16a en de Alexanderflat op nummer 1.

Gebouw Neptunus is gebouwd op de restanten van het afgebroken hotel Nassau Bergen van H.P. Berlage. De vakantie-appartementen zijn op de begane grond verbouwd tot restaurant. Binnenin kan je nog iets van de oorspronkelijke sfeer ondergaan. Er komt hopelijk nog eens een moment dat het Neptunusgebouw en een aangepast restaurant hier in architectonisch opzicht beter samengaan. Het Zeeaquarium, gevestigd op dezelfde fundamenteën, is in 2016 uitgebreid, o.a. met een nieuwe entree die deel lijkt uit te maken van het hele complex. Het ontwerp is van HvdB Bouwtechniek.

02 Van der Wijckplein 16 a t/m j

Architect: Gert Boon; 1958

Deze 'versprongen' vakantiewoningen lijken van buiten enigszins op een bunker, maar zijn van binnen erg interessant en licht. De bedoeling was om het duin op het dak door te laten lopen, maar dat is niet gerealiseerd.

03 Van der Wijckplein 1 t/m 21c

Architect: Gert Boon; 1956-1958

De Alexanderflat is weliswaar aangepast in de tijd, maar staat nog fier overeind. Het gebouw is binnen rijk aan diversiteit, er is zelfs nog een oorspronkelijke maisonnette over twee verdiepingen met het interieurontwerp van Boon intact. Het gemetselde reliëf van twee spelende kinderen op de kopgevel is van beeldhouwer Henk van den Idsert. Nogal wat bekende Nederlanders hebben in deze flat gewoond.

► Ga in zuidelijke richting, naar...

04 Van der Wijckplein 4

Architect: J.H. Roggeveen; 1952-1953. Later: A.J.F. Hoening. Nieuwbouw: Architectenbureau SeARCH

Zoals gezegd: tijdens de Tweede Wereldoorlog werd een groot deel van Bergen aan Zee gesloopt ten behoeve van de Atlantik Wall. Op deze plek stond de villa Ulysses. Na de oorlog zorgden twee Bergense architecten hier voor nieuwbouw, dit keer voor een hotel, Nassau-Bergen. Begin jaren tachtig kwam er een vleugel bij en daarna volgde een vergaderzaal met uitzicht op de zee. Inmiddels voldoet het hotel niet meer aan de eisen van deze tijd.

Het nieuwe hotel Nassau-Bergen bestaat uit twee gebouwen van drie en vier verdiepingen boven op een parkeergarage. In het ene hoteldeel komen zestig kamers en in het andere twintig appartementen. Het complex heeft opvallend ronde vormen.

► Fiets langs hotel Nassau-Bergen naar de Parkweg. Rij die uit tot...

05 Parkweg 25

Architect: Auke Komter; 1954

'Sachs Hoyz', zo genoemd naar de familie, is één van de meest markante panden in Bergen aan Zee. Dit plastisch vormgegeven vakantiehuisje staat boven op een duin. Alsof die hoge plek niet genoeg was, werd de woonkamer niet op de begane grond maar op de verdieping geplaatst en... de slaapkamers op de begane grond. Het belangrijkste kenmerk van deze open woonruimte is dan ook het uitzicht. Een telescopisch effect ontstaat doordat beide zijwanden vrijwel gesloten zijn uitgevoerd, verder nog versterkt doordat één zijwand gebogen is. De woonkamer is als het ware een bioscoop waar men een schitterend duinlandschap kan bekijken.

► Sla bij de eerste splitsing rechtsaf, Transvaal in.

06 Transvaal 5

Architect: Auke Komter; 1980; Later: renovatie en uitbreiding

Op deze plek stond een bakstenen huis met aan de straatzijde een langgerekt zadeldak en daarachter een puntdak. Het was een typische woning van het eind van de jaren zeventig met een oprit van gewassen grindtegels. De villa is inmiddels ingrijpend verbouwd tot een samenstel van schuine dakvlakken met leien en daaronder wit gestucte gevels. Het hout is onbehandeld en verweerd, passend bij een zeevilla. Door de gestucte gevels en het verweerde hout heeft de villa enigszins een mediterraan uiterlijk.

07 Transvaal 16

Architect: Vincent Giling; 2021

In 2017 brandde hier een bungalow grotendeels uit. Het duurde niet lang voordat er nieuwbouw kwam, een pand dat in alle opzichten afweek van de bungalow. Dit eigentijdse ronde huis is samengesteld uit 'schillen' met slechts twee materialen, zink en hout voor de gevels. Het verweerde hout verwijst naar de houten strandhuizen en de oude schepen. Het grijze zink gaat soms op in de grijze lichten. Dankzij de rondingen in de nieuwbouw hebben de bewoners hier boven op het duin zicht naar alle kanten.

08 Transvaal 22

Architect: Lody Trap architecten; 2017

Het betreft hier een uitbreiding van een woning met een verdieping die nodig was vanwege gezinsuitbreiding. Er dienden slaap- en werkkamers en een badkamer te worden toegevoegd. Kenmerkend voor het plan is de horizontale gelaagdheid. Dit beeld wordt onder andere versterkt door een - op het westen, de zee, georiënteerd - overkragend dakterras en het sterke contrast in materiaal en kleurtoepassing tussen de onder- en bovenbouw. Er kwam niet alleen een extra verdieping, ook werd de keuken uitgebreid, wat resulteerde in een royale woon-eetkeuken.

► Sla bij de Parkweg rechtsaf. Hou bij de Paulineweg rechts aan. Sla bij de Zeeweg rechtsaf.

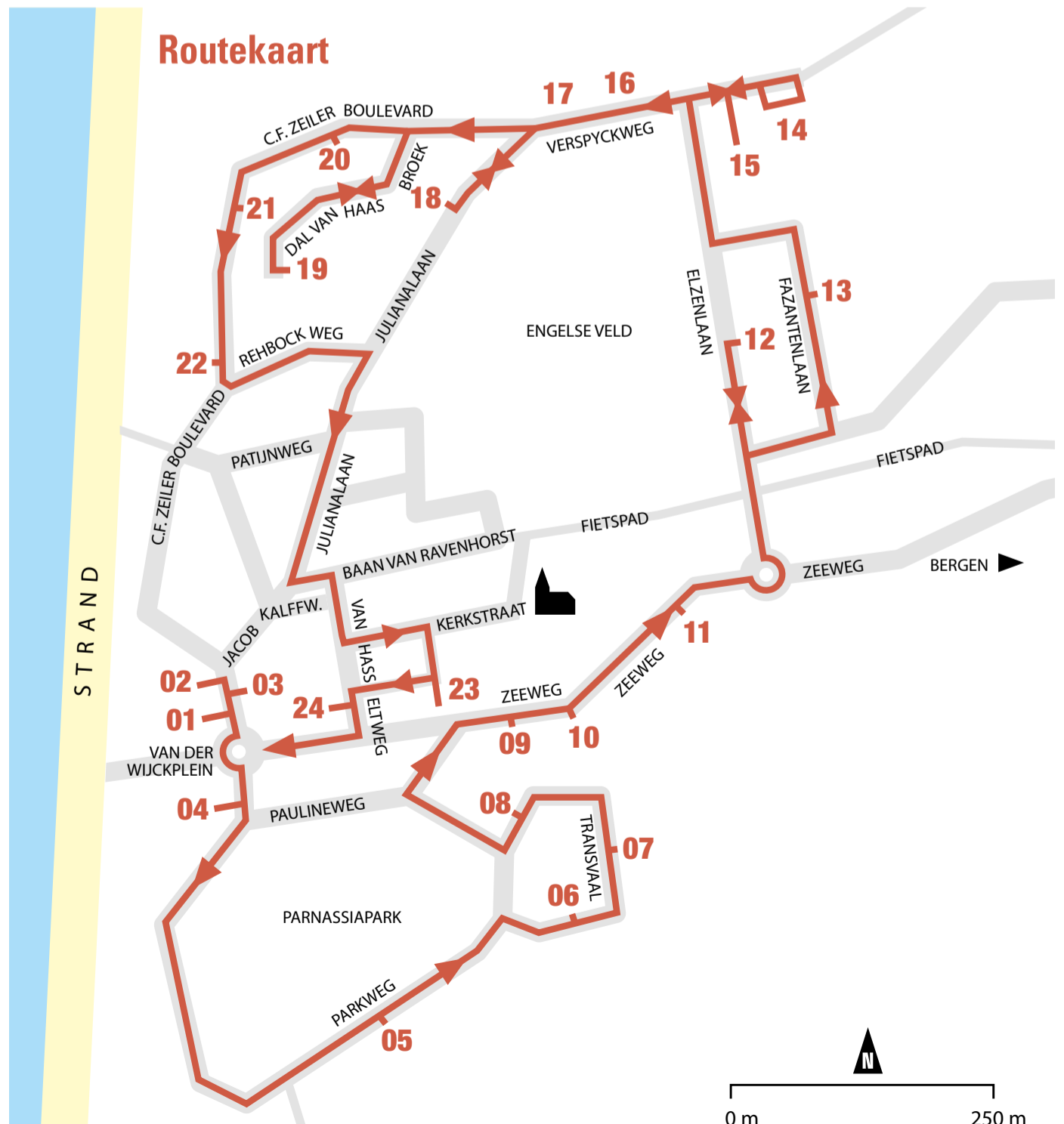
09 Zeeweg 17

Architecten: Van Wilsun en Cabri; 2016

Net als de vooroorlogse bebouwing blijft inmiddels soms ook de naoorlogse nieuwbouw niet gespaard voor de sloop. Deze modernistische villa verving, in particuliere opdracht, een woning uit de jaren vijftig. Op de bakstenen plint staat een royale luifel met grote glazen puien met uitzicht op zee. Opvallend is ook het onzichtbare: de villa is energie-neutraal. Niettemin is de villa heel open en transparant.

Routekaart

10 Zeeweg 11

Architect: Min2 bouw-kunst; 2009; Garage 1955, verbouwd 2019
Deze woning is opgezet als een groot loft van hout, die als het ware boven op een betonnen tafel is geplaatst. De hoofdvorm lijkt geslepen door de zeewind. Voor de bouw zijn bomen gebruikt met bast, de pannen zijn uitgeholde bakstenen en winnen inmiddels ook internationaal navolging. De woning is zo duurzaam mogelijk bedacht en krijgt steeds meer een culturele functie. Bijzonder

is dat het de eigen woning betreft van het architectenpaar Jetty en Maarten Min. Het huis is onderscheiden met de Arie Kepplerprijs, wat vroeger de Welstand heette.

11 Zeeweg 3

Architect: Architectenburo J.J. van Vliet; 2012
Aan de rand van de bebouwde kom, boven op een duin, staat deze prominente villa. De woning heeft naar vier zijden vrij uitzicht. Een 'alzijdige' woning die tegelijk een beschutte plek voor de bewoners moest vormen was het uitgangspunt dat leidde tot een ontwerp met acht 'tuiten' die zich in alle richtingen openen. De woning is gedekt met een expressief vormgegeven rieten kap. Toch toont de villa zich ingetogen en past zij in het duinlandschap. De woning is ontworpen en gedetailleerd met een knipoog naar de Amsterdamse School-stijl die in Bergen ruim vertegenwoordigd is.

► Rond de rotonde en sla daarna de Elzenlaan in.

12 Elzenlaan 8

Architecten: Merkelbach en Karsten; 1936; in 1999-2001 uitgebreid door Min2 bouw-kunst
Deze woning, 'De Kubus', is indertijd opgezet als vakantiewoning, maar wordt inmiddels permanent bewoond door een gezin. Het ontwerp van de vakantiewoning was gebaseerd op een moduulmaat waardoor de woning erg klein aanvoelde. Daarom is een blok bijgebouwd aan de al aanwezige twee. De architectuur van het

nieuwe blok sluit aan bij de stijl van de oorspronkelijke woning, maar is toch anders. Zie o.a. het gebruik van stucwerk en de gele verf. De twee hemelwaterafvoeren markeren de plek van de overgang naar de twee delen.

► Ga hierna terug en neem de afslag naar Huize Glory. Sla bij de eerste weg linksaf, de Fazantenlaan in.

19 Dal van Haasbroek 7

Architect: Lody Trap architecten; 2007
Het betreft hier - net als bij Transvaal 22 (08) - een uitbreiding van een woning met een verdieping die nodig was vanwege gezinsuitbreiding. Er dienden ook hier slaap- en werkkamers en een badkamer te worden toegevoegd. Omdat de villa er bescheiden

uitzag, wilden de bewoners bovendien meer cachet geven aan het uiterlijk van het pand. De uitbreiding kreeg de vorm van een uit houten delen samengestelde 'doos' die in lijn is gebracht met de oorspronkelijke voorgevel. Een royale traphal ontsluit, in een rondgaande 'beweging', de verschillende ruimten op de verdieping en is dankzij een hoog raam, in een verder voornamelijk gesloten gevel, georiënteerd op de entree.

► Ga hierna terug en sla bij de Verspycklaan linksaf.

20 C.F. Zeiler Boulevard 34

Architect: Lody Trap architecten, 2012
Deze strandvilla was oorspronkelijk ontworpen als hoofd woning annex gastenverblijf. De woning ziet er vanaf de Zeiler Boulevard en het Dal van Haasbroek heel verschillend uit. Afgezien van het woonprogramma was de oorzaak dat de villa op de grens staat van twee bestemmingsplannen: aan de ene kant mocht beduidend hoger worden gebouwd dan aan

de andere kant. De hoofd woning is verzonken in het duin, het gastenverblijf staat als het ware op poten, vrij van het maaiveld. Dankzij de U-vorm die beide onderdelen vormen, kon een op het zuidwesten georiënteerde, besloten patiëruimte worden gecreëerd.

21 C.F. Zeiler Boulevard 24

Architect: Lody Trap architecten, 2019
Dit kavel vertegenwoordigt de laatste bouw mogelijkheid voor particulieren in een reeks in de jaren tachtig en negentig. Het uiterlijk is vooral bepaald door de klimatologische omstandigheden, zo pal aan zee. Het ontwerp is, aldus de architect, 'van binnenuit benaderd en uitgewerkt, anticiperend op het vrije uitzicht naar alle kanten'. De ruimtelijke beleving, mede door een twee verdiepingen hoge vide, kreeg daarmee gestalte. Belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp was de wens van de opdrachtgever dat hij vanuit bed direct op zee kon kijken.

13 Fazantenlaan 10

Architect: Jamie van de Lede; 2020
Van de site MooiNoord-Holland: 'Deze duinwoning vervangt een vervallen stenen bungalow uit de jaren zeventig. Het nieuwe huis voegt zich in kleur, materiaal en vorm naar de omgeving. De staande geveldelen weerspiegelen de rechtopstaande stammen van de omliggende dennen en de minerale sokkel sluit aan op het omliggende duinzand, als ware

de woning een onderdeel van dit unieke duingebied. Ook de vorm schikt zich tot in het interieur naar de glooiende hellingen van de duinen. Dit uit zich in een splitlevel woning die semi ondergronds in het koele duinzand trapsgewijs omhoog klimt met als eyecatcher een tribune trap die de verschillende niveaus verbindt. Deze eco-villa herbergt een scala aan duurzaamheidsmaatregelen variërend van warmtepomp tot in-line zonnedak en een oriëntatie die het daglicht tot diep in de woning laat schijnen.'

► Fiets de Fazantenlaan uit en sla links de Elzenlaan in. Sla bij de Verspyckweg rechtsaf.

14 Verspyckweg 12-18

Architect: HB-architecten; 2020
Op deze plek stonden zes eengezinswoningen die in het begin van deze eeuw zijn gesloopt. Na een lange periode van planontwikkeling zijn hier - passend in het duinlandschap - vier blokjes van drie sociale-huurwoningen gerealiseerd. De twaalf woningen in twee lagen zijn voorzien van zonnepanelen en een warmtepomp. De bergingen liggen centraal tussen de huizen. Alle woningen zijn voorzien van een klein privé terras. De rest van het duinlandschap is voor algemeen gebruik. Voor bewoners en bezoekers zijn twintig parkeerplaatsen aangelegd.

► Ga hierna terug, de Verspyckweg weer in.

15 Verspyckweg 4

Architect: Min2 bouw-kunst; 1997-1999
Dit pand lijkt verstopt, achter aan op het middelste pad. Het is bestemd voor drie generaties. De bouwplek was omringd door woningen. Er mocht hier daarom weliswaar gebouwd worden, maar de plek was voor de eigenaar onbereikbaar. Uiteindelijk werd een oplossing gevonden door drie aparte toegangen naast elkaar te maken. Het

drie-generatieshuis heeft een mansarde kap die per generatie groter is gemaakt. De gekozen materialen, pannen en baksteen en zink, zorgen voor vervuiling: dit is oplosbaar.

22 C.F. Zeiler Boulevard 1

Architect: H.F. Mertens; 1951
Villa 'De Horizon' komt als opvallende, maar 'eenzame' villa in het duin voor in verschillende literaire boeken. Het is een van de hoge gebouwen die vanaf het strand goed zichtbaar zijn, want een van de weinige die op de boulevard aan de kant van de zee staan. De villa is tegenwoordig in gebruik als vakantiehuis. Het huurobject bestaat uit een kelderverdieping met garages en slaapkamers, een begane grond met woonkamer en keuken, en twee verdiepingen met slaapkamers. Het beeld 'Jonas en de walvis' stond aanvankelijk op voorstel van beeldhouwer Nic Jonk direct ten zuiden van de middenafgang bij de villa. Vanwege instortingsgevaar is het in 1989 verplaatst naar het Van der Wijckplein.

► Sla bij de Rehbockweg linksaf. Sla bij de Julianalaan rechtsaf. Sla bij het pleintje linksaf. Sla bij de Kerkstraat linksaf. U fietst nu recht op het Vredeskerkje af. Sla rechtsaf, tot het eind.

23 Kerkstraat 27

Architecten: Alberts en Van Huut; 2000
Dit huis is een goed voorbeeld van de organische en antroposofische architectuur van deze architecten. Zij ontwierpen eerder o.a. het beroemde 'Zandkasteele', het kantoorgebouw in Amsterdam-Zuidoost. Zie hier bijv. de tweekleurige bakstenen architectuur met schuine hoeken. De rechte hoek werd door deze architecten altijd vermeden omdat dit volgens hen onnatuurlijk is.

► Steek hier door naar de Van Hasseltweg. Sla daar linksaf. Sla bij de Zeeweg rechtsaf.

24 Van Hasseltweg 7 + Zeeweg 22

Architect: Leeuwenkamp architecten; 2022
Na de sloop van hotel Prins Maurits en het appartementencomplex Eijzenstein worden hier zeventig recreatieappartementen gerealiseerd. De vier nieuwe gebouwen bestaan uit drie woonlagen en een kapverdieping. De kleinste is 50 m² en de grootste 230 m². Het merendeel bestaat uit appartementen van 90-100 m² met prijzen van circa € 6.500 per m².

Aan de overzijde van de Zeeweg wordt het voormalig hotel Monsmarem vervangen door een gebouw met elf appartementen in verschillende types, ontworpen door architectenbureau Sander Douma.

► FINISH: Op het Van der Wijckplein.

16 Verspyckweg 5

Architect: P. Heyn; 1908
Begin twintigste eeuw werden hier aan de kust, dicht bij de schone zeelucht, herstellingsoorden voor kinderen gebouwd. Het waren vakantiekolonies. De huizen hadden in naam dus niets te maken met de koloniën overzee. Alle drie koloniehuisen (op de nummers 7, 5 en 3) zijn Rijksmonumenten. Op nummer 5 staat het koloniehuis 'Het Zeehuis' dat werd ontworpen voor het

Amsterdamse Burgerweeshuis. Het huidige Nivon-huis* heeft een nogal stedelijk karakter. Het bestaat uit drie verdiepingen en een kapverdieping, uitgevoerd in rode baksteen en bedekt met rode pannen. Opvallend zijn de veranda's op de begane grond en de balkons op de eerste verdieping.

* Staat voor: Nederlands Instituut voor Volksontwikkeling en Natuurvrienden.

17 Verspyckweg 3

Architecten: Vorkink en Wormser; 1913
Het voormalige koloniehuis op nummer 3 is een ontwerp voor de Deutsche Hilfsverein. Het architectenbureau was gevestigd in Hilversum, waarvoor het veel gebouwen ontwierp. Ook waren beide architecten verantwoordelijk voor het uitbreidingsplan voor de Watergraafsmeer in Amsterdam. De begane grond van het huis is van rode baksteen en voorzien van een hoog glooiend schilddak van rode pannen. De schrijver Adriaan van Dis woonde hier in zijn jeugd en schreef er o.a. over in *Indische duinen* (1994). In het stripboek *Familieziek* (2017) verwerkte Peter van Dongen dit woonhuis en andere panden in Bergen aan Zee.

► Sla bij de Julianalaan linksaf.

18 Julianalaan 25

Architect: Vincent Giling; 2018
Het dak van de woning wordt als een beschermende schil gebruikt, gericht naar de noord- en zuidkant. Op die manier wordt zowel kou als warmte geweerd. Dit idee wordt versterkt door de ruime overstekken en de donkere pan die als afdekking is gebruikt. Onder de kap zijn de voor- en achterzijde zo transparant mogelijk en dat geldt ook voor de lage uitbouw op de begane grond. Daarmee wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van de unieke hoge ligging en het uitzicht dat die biedt. De uitvoering van de gevels in lichte materialen versterkt het gevoel van openheid onder de kap. Bovendien geeft dit een moderne invulling aan de traditionele vorm van het gebouw.

► Ga hierna terug en sla bij de Verspycklaan linksaf. Sla daarna opnieuw linksaf, het Dal van Haasbroek in.

Ten geleide

Bergen aan Zee, badplaats van de Heerlijkheid Bergen

In 1907 ontving landschapsarchitect Springer opdracht voor het ontwerpen van een villadorp aan zee op de plek van het huidige Bergen aan Zee. Opdrachtgever was de familie Van Reenen. Springer ontwierp in Engelse stijl twee lusvormige wegen ter weerszijden van de ontsluitingsweg naar het dorp, de Zeeweg. De lussen omsloten het Parnassiapark en het Engelse Veld en vormden het kader voor de bouw van uitsluitend vrijstaande villa's en voor enige hotelaccommodatie. Het eerste hotel, Prins Maurits stamt uit deze periode. Aan de buitenzijde van het Engels veld verscheen in 1908 ook het eerste van drie koloniehuisen. Gebaseerd op het plan Springer ontwierp Berlage tussen de twee lussen een compacte kern met een dorpskerk en een plein, later aangevuld met meer voorzieningen waaronder een station voor Bello.

In de 2^e wereldoorlog wordt veel schade aangericht door de aanleg van de Atlantic Wall. Bijna de helft van de huizen verdween. Na de oorlog bleven de plannen van Springer en Berlage basis voor de wederopbouw. Een bekende architect uit deze periode is Gert Boon. Enkele van zijn gebouwen zijn terug te vinden aan het Van der Wijckplein.

Intussen is de tramlijn al lang geleden opgeheven. De verblijfsfunctie heeft gestalte gekregen met enkele hotels en in de vorm van appartementen en pensions. Het karakter als een exclusief villadorp heeft Bergen aan Zee door de jaren heen behouden. In die zin is Springer in zijn opdracht volkomen geslaagd. De laatste jaren is dit nog versterkt door de extreem hoge grondprijzen hetgeen heeft geleid tot de bouw van een aantal bijzondere woningen en tot enkele buitengewone staaltjes van hedendaagse architectuur. Met deze brochure in de hand zal het niet moeilijk zijn ze te ontdekken.

Ed Diepenmaat,
Voorzitter AIA, oktober 2021

Colofon

Organisatie: Ed Diepenmaat
Tekst: Vincent Giling, Kees van Hoek, Maarten Min, Wim Jan Schotten en Lody Trap
Foto's: Maarten Min
Foto's projecten 08, 19, 20, 21: Lody Trap
Eindredactie: Bob Polak
Vormgeving en druk: MarcelisDekave

Deze publicatie verschijnt bij gelegenheid van de Kunst10daagse 2021. Bergen (N.-H.), oktober 2021.

Vrienden van de architectuur zijn vrienden van het AIA. Word ook (voor € 20,- per jaar) Vriend van het AIA en meld u aan via info@aia-alkmaar.nl.

Het AIA wordt ondersteund door: Gemeente Alkmaar, Bouwcenter RAB Alkmaar, Bouwend Nederland afd. N-H-N, BPD Ontwikkeling, van Hylckama Vlieg Foundation, TAQA Cultuurfonds, BNA Noord-Holland Regionaal, Breddels Architecten, Jan de Wit Architect, John Koomen Tuinen, kerssens I de ruiters architecten, Klous + Brandjes Architecten, Patina Dakdenkers, Rietvink Architecten, Rob de Vries DVUA

ARCHITECTUUR
INFORMATIECENTRUM
ALKMAAR

Architectuur Informatiecentrum Alkmaar
Postadres: Bergerweg 1, 1815 AC Alkmaar
072 5124648 • info@aia-alkmaar.nl
www.aia-alkmaar.nl • [facebook.com/aia-alkmaar.nl](https://www.facebook.com/aia-alkmaar.nl)